בס"ד

יום **ד', יב' בתשרי** תשס"א (**11** באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מדינה אחת או שתיים?

היום, **יב' בתשרי**, יום פטירתו של **מנחם אוסישקין**, מנהיג ציוני ונשיא הקק"ל.
תמצית תולדות חייו (1863-1941):
אברהם מנחם מנדל אוסישקין היה מזכיר "חובבי-ציון" וחבר ארגון "בני משה", ארגון חשאי שהנהיגו **אחד העם**, ושפעל להשיב יהודים לארץ-ישראל לאחר הכשרה רוחנית. אוסישקין עמד בראש מתנגדי תכנית אוגנדה. בביקורו בארץ בשנת 1903, הוא היה בין מייסדי הסתדרות המורים העבריים. הוא ייצג את יהודי רוסיה בוועידת השלום בפריס אחרי מלחמת העולם ה-I.
אוסישקין התיישב בירושלים מ1919- והיה לחבר ההנהלה הציונית. מ1923- היה יו"ר הקק"ל, ורכש קרקעות, בעיקר בעמק יזרעאל.
בדיון על מסקנות וועידת פיל (Peel Commission) בקונגרס הציוני ה20- בשנת 37', הדגישו אלה שחייבו לקבל את מסקנות הוועד לחלק את הארץ לשניים, כי לנוכח הסכנה הנאצית באירופה, יש לקבל את התכנית להקמת מדינה יהודית – אף אם קטנה – שתוכל לקלוט את המיני היהודים שגורלם בסכנה. בן-גוריון ראה בהצעת החלוקה "מהפכה היסטורית". השוללים, ובראשם **מנחם אוסישקין**, יצחק טבנקין וברל כצנלסון, פסלו את רעיון חלוקת הארץ. כן לא האמינו ביכולתה של המדינה הזעירה לפתור את מצוקת היהודים בגולה והביעו חשש מתלות יתירה בבריטניה ומחיזוק המדינה הערבית. [יודאיקה לקסיקון/ספר המאה]

10 שנים לאחר מכן, ושנה לאחר הקמת 11 נקודות היישוב החדשות בליל מוצאי יוה"כ, היום, בשנת תש"ח(5708-1947), **ממשלת בריטניה הודיעה לאו"ם על הסכמתה לפנות את ארץ-ישראל, בעקבות מסקנות וועדת אונסקו"פ** (**U**nited **N**ations **S**pecial **C**ommittee **o**n **P**alestine). מושב מיוחד של עצרת האו"ם, שהתכנסה באביב 47' לדון ב"בעיית ארץ-ישראל" לפי בקשת בריטניה, החליט לשגר ארצה וועדת חקירה, נציגי מדינות: שוודיה, הולנד, פולין, יוגוסלביה, קנדה, אוסטרליה, הודו, איראן, אורוגוואי, גוואטמלה ופרו. חברי הוועדה הגיעו ארצה ביוני, למשך מספר שבועות קיימו פגישות כאן, בלבנון ובעבר הירדן. כן סיירו במחנות הפליטים היהודיים במרכז אירופה.
משלושת הצדדים הנוגעים בדבר, היהודים שיתפו פעולה עם הוועדה – אחרי היסוסים התחלתיים. הערבים ברובם הגדול החרימו אותה, והבריטים היו אדישים. חברי הוועדה סיירו ברחבי הארץ, נפגשו עם מנהיגים, מומחים ואף עם ראשי ארגוני המחתרת היהודיים. רובם לא הסתירו את התרשמותם מהישגיו של המפעל הציוני.
בסוף אוגוסט פירסמה הוועדה את מסקנותיה. היא החליטה פה-אחד שיש לסיים בהקדם את שלטון המנדאט הבריטי. רוב של 7 חברים (מתוך ה11-) המליץ לחלק את הארץ ולהקים בה 2 מדינות – יהודית וערבית (השם פלסתינאי לא הוזכר...). ליהודים ניתנו הגליל המזרחי, עמקי הצפון, רוב מישור החוף וכמעט כל הנגב (למעט באר-שבע!). לערבים ניתנו הגליל המערבי, אזור ההר (בשפתנו, יהודה ושומרון), רצועת עזה והחלק המערבי של הנגב. ירושלים נקבעה כגוף נפרד בפיקוח בין-לאומי.
3 מחברי וועדת אונסקו"פ (נציגי הודו, איראן ויוגוסלביה) הגישו דו"ח נפרד והמליצו להקים בארץ-ישראל מדינה פדראלית דו-לאומית. נציג אוסטרליה נמנע. שגריר בריטניה לאו"ם הצהיר **היום** לפני וועדת אד-הוק הארץ-ישראלית שמינתה עצרת האו"ם כי "בריטניה לא תיטול על עצמה פתרון שלא יהיה מוסכם על שני הצדדים", וכי אם העצרת מצדה תאמץ פתרון כזה, "תצטרך למצוא סמכות אחרת שתבצע אותו." [ספר המאה/ההיסטוריה של א"י]

יום נעים!